

Erfarenhetsutbyte Gotland - Jämtland Härjedalen

Via JHT:s projekt Morgondagens medarbetare och
Besöksnäringens roll för regional utveckling 2.0

23-25 maj 2022

Deltagare från Gotland och Jämtland Härjedalen framför Pippis hus i Kneippbyn.

REGION
JÄMTLAND
HÄRJEDALEN

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Innehållsförteckning

	Sida
Bakgrund	2
Syfte	
Mål	
Sammanfattning av dagarna	3
Utvärdering	5
Fortsatt samverkan	

Bilagor:

1. Program och deltagare
2. Utvärdering från deltagare från Jämtland Härjedalen
3. Presentationer
4. Bildkollage??

Bakgrund

Jämtland Härjedalen och Gotland har i långa tider haft ett utbyte av aktörer mellan vintersäsongen i Åre och sommarsäsongen på Gotland och ett flertal aktörer har verksamhet i båda regionerna. Vid jul 2019 besökte representanter från Gotland Östersund för möten med Jämtland Härjedalen Turism, Destination Östersund, Region Jämtland Härjedalen, Visita, Clarion och Jamtli. Nu blev det äntligen dags för ett nytt erfarenhetsutbyte under våren 2022 efter att pandemirestriktioner tagits bort. Huvudteman för utbytet är kompetensförsörjning via JHTs projekt [Morgondagens medarbetare 2.0](#) samt mätmetoder, finansiering och infrastruktur via JHTs projekt [Besöksnäringens roll för regional utveckling 2.0](#).

Studieresan är fortsättningen på ett långsiktigt utbyte. Exempel på områden som vi ser förenar oss är dels att våra båda regioner är de i Sverige där besöksnäringen har störst relativ betydelse i landet. Samt utmaningar, men också möjligheter, inom infrastruktur och kommunikationer, kompetensförsörjning, besöksnäringens roll inom samhällsplaneringen samt samarbete inom turismforskningen.

Besöksnäringens roll är stor för regional utveckling i båda regionerna och en basnäring hos båda. Kompetensförsörjning, rekrytering, ledarskap och attraktionskraft inklusive besöksservice är nyckelfrågor liksom infrastruktur och hållbar ledutveckling.

JHTs motsvarighet är [Gotlands förenade besöksnäring \(GFB\)](#) som arbetar för att skapa förutsättningar för att nå de regionala ambitionerna i Besöksnäringstrategin.

Syfte

Syftet med att träffas och utbyta erfarenheter är för att identifiera områden där vi kan lära av varandra och samverka.

Mål

Målet med erfarenhetsutbytet är en fortsatt samverkan som bidrar till regional utveckling av besöksnäringen för både Jämtland Härjedalen och Gotland.

Sammanfattning av dagarna

Under det förberedande arbetet kunde vi identifiera fyra olika huvudområden för erfarenhetsutbytet som båda parter hade intresse av att diskutera och var i linje med de båda projektens inriktning.

- 1) Besöksnäringens roll för regional utveckling.
- 2) Kompetensförsörjning.
- 3) Besöksservice och turistinformation.
- 4) Hållbar ledutveckling, trängsel, infrastruktur kopplat till besöksmål/natur.

Ett innehållsrikt och bra program utformades i dialog mellan representanter från de båda regionerna.

Pass 1 - Besöksnäringens roll för regional utveckling

Vid det första passet på [Donnerska Huset](#) presenterade vi oss mer för varandra när det gäller hur vi är organiserade och hur respektive region arbetar generellt med besöksnäringen samt vilken betydelse den har. Vi kunde redan här se en del områden där vi har likartade förutsättningar och utmaningar. En stor skillnad är dock att Gotland har begränsad vattenförsörjning samt består av en kommun, en region, en länsstyrelse och en destination jämfört med Jämtland Härjedalen som har åtta kommuner och 14 destinationer.

Gotland har en intensiv högsäsong under några sommarmånader medan Jämtland Härjedalen totalt sett har mer året-runt turism med en intensivare vintersäsong. Båda regionerna har en gemensam utmaning när det gäller att locka kompetens och tillhandahålla bostäder till rimliga kostnader för de som arbetar inom besöksnäringen.

Vi fick en bra inblick i Gotlands nya varumärkesplattform och hur man arbetar för att alla ska känna sig delaktiga i det som kommuniceras, framför allt när det gäller hållbarhet. Det första passet under dag 1 avslutades från Gotlands sida med hur Medeltidsveckan har utvecklats över tiden.

Från JH:s sida delade vi med oss av:

- Projektet "[Besöksnäringens roll för regional utveckling 2.0](#)".
- [1,5 år post covid](#) och besöksnäringens roll för regional utveckling.
- [SPRIT-utredningen](#). Vad ger och vad kostar näringen?
- Evenemangsstrategier – att välja de evenemang som stärker varumärket.

Middagen serverades på gårdshotellet [Hotel Stelor](#) som gått "all-in" när det gäller hållbarhet och sitt arbete med lokala råvaror. Att färska sparrisar kunde vara så goda var något vi jämtar inte visste tidigare.

Pass 2 - Kompetensförsörjning

Dag 2 inleddes med att vi fick en bra inblick i hotellet [St:Clemens](#) (där vi bodde) hållbarhetsarbete och kompetensförsörjning.

Därefter förflyttade vi oss till [Kneippbyn](#) där vi inledningsvis fick höra hur kreativt de arbetat med kompetensförsörjningen trots stora utmaningar under pandemin. Deras metod "HEPP" för att motivera och engagera medarbetarna som i många fall har sitt första jobb på Kneippbyn hade till och med spridit sig till andra verksamheter på Gotland. De hade även anställt fyra tiggare till "house-keeping" för att lösa den akuta personalbristen.

Fortsättningsvis fick vi ta del av hur man arbetar generellt med kompetensförsörjningen på Gotland där man också fått "laga-efter-läge" och anpassat verksamheter utifrån tillgång till personal. De har också jobbat framgångsrikt med branschråd för att utbildningar och näring ska samverka. Ledarskapet lyftes fram som en viktig framgångsfaktor för att lyckas med kompetensförsörjningen.

Gotland har ett större behov än Jämtland Härjedalen av deltidsarbetande guider. En idé som framfördes från Jämtland Härjedalen var att man kunde undersöka om pensionerade gotlänningar kunde vara en möjlig resurs.

Från Jämtland Härjedalens sida delade vi med oss av kunskaper och erfarenheter från projektet "[Morgondagens medarbetare 2.0](#)" som avrundning på pass 2.

Pass 3 - Besöksservice och turistinformation

Detta pass inleddes av JHT utifrån erfarenheter från projektet "[Framtidens besöksservice](#)". På Gotland ökar kryssningsturismen vilket ställer högre krav på den fysiska turistbyrån.

För att de gäster som inte kommer med egen bil ska kunna se mer av ön behöver bussverksamheten på Gotland förbättras.

Därefter fick vi ta del av Gotlands fördjupade arbete med varumärkesplattformen och sajten gotland.com.

Det här passet avslutades med en redogörelse om hur [Östersunds kommun](#) arbetar med inflyttning och kompetensattraktion som också kunde kopplas till Gotlands arbete med deras varumärkesplattform.

Innan middagen fick vi en guidad tur i Visbys centrala delar och en intressant historisk återblick.

Pass 4 - Hållbar ledutveckling, trängsel, infrastruktur kopplat tillbesöksmål/natur

Den sista dagen inleddes med att JHT redovisade det nyligen uppstartade arbetet med en hållbar ledutveckling inom projektet "Besöksnäringens roll för regional utveckling".

Därefter fick vi en inblick i Ragundas arbete med att bli utnämnda som [geopark](#) och det kopplade också till att Visby är ett [världsarv](#).

Gotland har likartade utmaningar som Jämtland Härjedalen när det gäller ledutveckling. Vi har rennäringen att ta hänsyn till och Gotland behöver ta viss hänsyn till militära områden. Cyklingen som var en stor reseanledning på Gotland tidigare har minskat mer och mer eftersom biltrafiken har ökat. Idag har man ett behov av att utveckla särskilda leder/vägar för cyklingen. Båda regionerna behöver organisera sig bättre och ha en tydligare strategi för ledutvecklingen samt också titta på framtida finansieringslösningar för underhåll och utveckling.

Dagarna avslutades med en gemensam utvärdering och sammanfattning.

Vi kunde konstatera likheter inom områden som; hållbarhet, kompetensförsörjning, säsongsutmaningar, evenemangseffekter, återhämtning efter pandemin, ledutveckling och trängseleffekter. De mest framträdande olikheterna mellan Jämtland Härjedalen och Gotland var framför allt; tillgång till vatten, organisation (1-1-1), sommar/vintersäsong, världsarv och guidebrist.

Vi har båda utmaningar när det gäller finansiering av turismutvecklingen. Vi är idag helt beroende av projektmedel och har båda en låg basfinansiering. Crowd-funding och "turistskatt" är vägar som diskuteras för att förbättra ekonomiska resurser för branschen.

Utvärdering

Efter hemkomsten ombads deltagarna från Jämtland Härjedalen att utvärdera erfarenhetsutbytet utifrån följande frågeställningar.

1. Vilken är den största aha-upplevelsen för dig och din verksamhet utifrån Gotlandsresan?
2. Vad kommer du att ta med dig från Gotlandsresan i ditt arbete inom din organisation?
3. Blev dina förväntningar på innehållet uppfyllda? Fick du svar på dina funderingar?
4. Vilken fråga/ämne skulle du kunna tänka dig att fortsatt ha en dialog kring med representanter från Gotland?
5. Vad kan JHT göra för att underlätta fortsatt samarbete med Gotland inom besöksnärlingsrelaterade frågor?

Sammanfattande svar från deltagarna:

1. Vi har liknande utmaningar och en hel del gemensamt. Att Gotland har en region, en destination, en kommun (1-1-1). Vattenbristen.
2. Etablerade kontakter och framtida utbyte. Gotlands arbete med hållbarhet. Kneippbyns arbete med kompetensförsörjningen under pandemin. Framgångsrikt evenemangskoncept för Medeltidsveckan.
3. Ja både när det gäller utbytet inom gruppen och med Gotland.
4. Spår och leder, evenemang, infrastruktur, kompetensförsörjning, platsvarumärke/kommunikation, hållbarhetsarbete.
5. Bevaka utlysningar och skapa framtida projekt. Initiera och samordna fortsatt erfarenhetsutbyte och samverkan. Vara en enad och stark röst tillsammans med Gotland.

Alla deltagare för Jämtland Härjedalen var mycket nöjda med resan. Det var ett innehållsrikt program som gav oss en hel del insikt i varandras gemensamma utmaningar men även olikheter. Alla från Jämtland Härjedalen är eniga om att vi vill fortsätta utbytet och samverkan med Gotland framöver.

Vi vill rikta ett stort tack till representanterna från Gotland som gav oss minnesvärda dagar med ett mycket värdefullt innehåll.

(Se komplett sammanställning av utvärderingen i bilaga 2.)

Fortsatt samverkan

Efter sommaren är ambitionen att återuppta kontakten och följa upp det med ett digitalt. Därefter hoppas vi att vi kan fortsätta samverkan kontinuerligt med digitala möten med jämna mellanrum och att vi ses en gång om året. Vi behöver även titta närmare på hur vi kan skapa någon form av samverkansplattform när det gäller t.ex. kompetensförsörjningen eftersom vi har en hel del "säsongspersonal" som flyttar mellan Gotland och t.ex. Åre.